

KWK „Jan Kanty” – nieczynna kopalnia węgla kamiennego, położona w Jaworznie.

Historia

Na obszarze górniczym „Jaworzno III” prowadzono eksploatację już w latach 1832-40 (kopalnia „Fortuna”) oraz 1868-1880 (upadowe). W niektórych dokumentacjach mierniczo-geologicznych Kopalni „Jan Kanty” jako początek eksploatacji podaje się nawet rok 1805. W tym czasie płytka eksploatacja była prowadzona do głębokości kilku metrów przeważnie metodą odkrywkową. W 1920 r. rozproszone upadowe połączone zostały w jedno przedsiębiorstwo (spółkę) pod nazwą Jaworznickie Komunalne Kopalnie - Kopalnia „Jan Kanty”. W tym czasie zgłębiono pierwsze (nieistniejące obecnie) szyby „Artur” i „Jan”, które dały początek kopalni głębinowej. Kopalnia działała w okresie wojny pod nazwą „Dachs”. W 1945 roku została przyłączona do kopalni „Jaworzno”. Od 1954 roku m.in. wraz z szybem „Leopold” istniała pod nazwą „Komuna Paryska”. W ostatnim okresie działalności górniczej, kopalnia powróciła do nazwy „Jan Kanty”. Ze względu na wyczerpanie zasobów eksploatacja górnicza w kopalni zakończona została z dniem 31 lipca 2000 r. Likwidację kopalni przeprowadzono w latach 2001-2002.

Geologia

Utwory czwartorzędu oraz triasu w północno-wschodniej części obszaru zalegają niezgodnie na podłożu karbońskim. Stratygraficznie czwartorzęd tworzą osady: akumulacji rzecznej holocenu, utwory lodowcowe i wodnolodowcowe plejstocenu. Miąższość osadów czwartorzędu na przeważającej części dokumentowanego terenu waha się w granicach 2-10 m. W północnej, zachodniej i południowo-zachodniej części obszaru górniczego grubość czwartorzędu wzrasta do 50 m. Utwory triasu zalegają w północno-wschodniej i wschodniej części obszaru górniczego KWK „Jan Kanty”. Ich miąższość waha się w przedziale od 0 do 185 m. Rozprzestrzeniając się na wschód oraz na południowy-wschód od granic OG, trias wypełnia Nieckę Długoszyńsko-Wilkoszyńską. Stratygraficznie osady triasu należą do wapienia muszlowego i pstrego piaskowca. Pod osadami czwartorzędu i triasu na całym OG zalegają utwory karbonu są to: w południowo-wschodniej części warstwy łaziskie o miąższości do 200 m, na całym OG niemal w pełnym wykształceniu warstwy orzeskie o miąższości 400-650 m, w zachodniej części warstwy rudzkie osiągające miąższość 140 m, która ulega redukcji w kierunku wschodnim do 40 m oraz bardzo zredukowane warstwy siodłowe o miąższościach od 10 do 30 m. Warstwy karbonu zalegają monoklinalnie, z rozciągłością przebiegającą generalnie w kierunku SW-NE i zapadają w kierunku SE. Złoże węgla kamiennego jest pocięte siecią uskoków, których skutkiem jest blokowa budowa złoża. Bieg uskoków układa się generalnie w dwóch kierunkach N-S i W-E. Obszar górniczy przecinają dwa zasadnicze, w przybliżeniu równoległe do siebie uskoki o kierunku N-S, oba zrzucające w kierunku zachodnim:

- „Jan Kanty-Bory” o zrzucie 240-280 m we wschodniej części obszaru,
- „Przemsza” o zrzucie 130-180 m w zachodniej części obszaru

Uskoki te w naturalny sposób dzielą obszar kopalni na trzy prawie jednakowej wielkości partie: A, B, C. Druga grupa uskoków o kierunku zbliżonym do W-E jest liczniejsza, lecz o małych zrzutach.

Górnictwo

Na obszarze górniczym kopalni łącznie we wszystkich okresach działalności różnych przedsiębiorstw górniczych eksploatowano pokłady 214, 301, 302, 303, 304, 312, 318, 324, 334 w strefie głębokościowej od 0 do 350 m ppt. Miąższości pokładów i wybieranego węgla zmieniały się od 1.5 do 4 m ppt.

Zagrożenia zapadliskowe

Istnieje na terenach, w podłożu których prowadzono eksploatację węgla w strefie głębokościowej 0-100m ppt. Taką eksploatację prowadzono w pokładach: 214 (warstwy łaziskie), 301, 302, 303, 304, 312, 318, 324, 334 (warstwy orzeskie). Największe zagrożenie istnieje w części centralno-wschodniej w pasie o rozciągłości SW-NE oraz centralno-zachodniej OG gdzie prowadzono eksploatację w najpłytszych pokładach: 2014, 301, 302, 304. Pojawiały się tam liczne zapadliska powierzchni w przeszłości.